

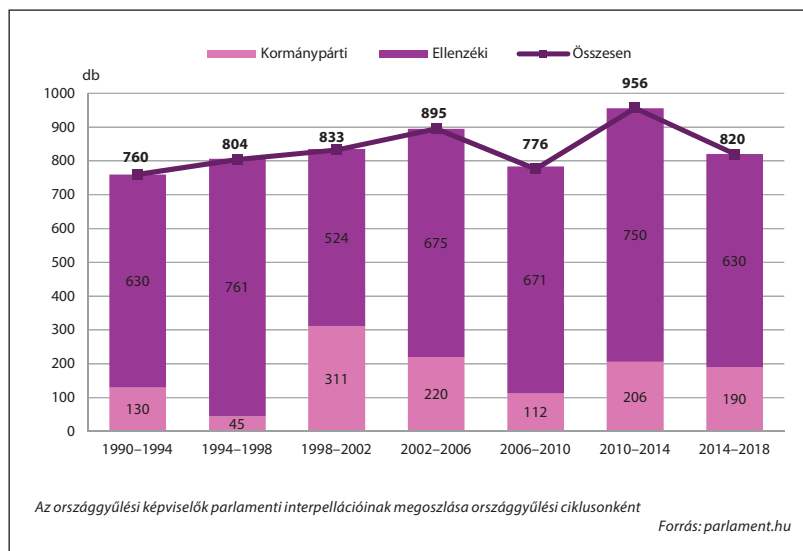
D.1.3. Parlamenti interpellációk száma, megoszlása az ellenzék és a kormánypártok között

A fenti indikátor a politikai verseny parlamenten belüli megvalósulását kívánja mérni az interpellációkon keresztül. A mutató kialakítása során a munkacsoport a független képviselők által kezdeményezett interpellációkat az Országgyűlés gyakorlatát alapul véve ellenzékinékké számította.

Jelen indikátor vonatkozásában megjegyzendő, hogy az interpelláció jellemzően a mindenkori ellenzék eszköze, ugyanakkor azt a mindenkori kormánypárt is alkalmazza. Az interpelláció a népképviselőten alapuló törvényhozó hatalom egyik eszköze a végrehajtó hatalom ellenőrzésére, tehát a demokrácia vonatkozásában mint a mindenkori végrehajtó hatalmat – azaz a kormányt – ellenőrző mindenkori törvényhozó hatalom képességét értelmezzük. A fentiek okán a mérése mindenképp indokolt, tekintetbe véve az összes interpelláció számát, valamint a kormánypárti és ellenzéki interpellációk arányát is.

Magyarország parlamentáris kormányformájú ország. Ennek megfelelően alkotmányjogi értelemben a közjogi berendezkedés központi mozzanatává a parlament (törvényhozó hatalom) és a kormány (végrehajtó hatalom) közötti viszony. A parlamentáris rendszerek, ahogy azt a kormányforma neve is mutatja, a törvényhozó hatalmi funkció egyfajta dominanciájára épülnek. Mindez Magyarország közjogi berendezkedésében is megnyilvánul, például abban, hogy a legfőbb közjogi méltóságok (például: miniszterelnök, köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság tagjai és elnöke, a Kúria elnöke) megválasztása az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

A törvényhozó hatalom primátusa megjelenik emellett a törvényalkotás, továbbá Magyarországon még az alkotmányozás hatáskörének gyakorlásában is. Ugyanakkor a parlament primátusát leginkább a kormány parlament előtti felelőssége fejezi ki. Leszögezhetjük, hogy a végrehajtó hatalom gyakorlásának esszenciális feltétele a parlamenti többség megszerzése, enélkül a végrehajtó hatalom (kormány) munkája ellehetetlenül. Kijelenthetjük mindezt annak ellenére is, hogy ismert a kisebbségi kormányzás esete, amikor is a kormány nem tudja maga mögött a parlament mandátumtöbbségének támogatását. Ezen esetben a kormánynak a többséget minden egyes törvényi vagy egyéb parlamenti

döntés előtt tárgyalásos úton, egyenként, egyedileg, akár kompromisszumok útján kell biztosítani.

A kormány parlament előtti felelőssége tehát annak biztosítását jelenti, hogy a parlament ne vonja meg a bizalmat a kormánytól, illetve támogassa a kormány politikáját. A kormány parlament előtti felelősségének legfontosabb koordinátpontjai leginkább a kormány megbízatásának kezdetéhez és megszűnéséhez (konstruktív bizalmatlansági indítvány), valamint a kormány parlament általi ellenőrzéséhez, ellenőrizhetőségéhez kapcsolódnak, amelynek legfontosabb, plénum előtti megnyilvánulása az interpelláció (magyarázatkerés) jogintézménye.

Az összes interpelláció számát tekintve a rendszerváltás után alapvetően emelkedő tendenciát figyelhetünk meg. A második, 1994–1998 közötti ciklusban a kormánypárti interpellációk száma kirívóan mélyre esett vissza, majd az 1998–2002 között az eddigi legtöbb kormánypárti interpelláció történt, ezt követően az interpellációk száma 2010-ig folyamatosan csökkent, majd 2010-től ismét növekedésnek indult. A kormánypárti interpellációk számát tekintve a legutóbbi lezárt 2014–2018-as ciklus adatait figyelembe véve kismértékű visszaesés figyelhető meg. A mindenkori ellenzéki interpellációk száma az első két ciklusban növekedett, majd az 1998–2002 közötti ciklusban visszaesés volt tapasztalható. Ezt követően napjainkig folyamatosan emelkedett az ellenzéki interpellációk száma, amely azonban a legutóbbi lezárt, 2014–2018-as ciklusban valamelyest visszaesett.

A parlamenti interpellációk száma visszaesett. Az ellenzéki interpellációk száma jelentősebben csökkent, mint a kormánypártiaké a legutóbbi lezárt, 2014–2018-as ciklusban.